

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

ОСВІТНІЙ ДИСКУРС:

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 39 (1-3)

**КИЇВ
2022**

ОСВІТНІЙ ДИСКУРС: збірник наукових праць

/Видання засновано у 2017 році/

Свідоцтво про державну перереєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24357-14197 ПР від 24.02.2020 року

Видання включено до Переліку наукових фахових видань України: категорія "Б"
з **Педагогіки та Філософії**
(наказ №1643 від 28.12.2019 року)

Друкеться за рішенням

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
(протокол №10 від 28.04.2022 року)

Шеф – редактор: Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України (Україна, Київ)

Головний редактор: Кивлюк О. П., доктор філософських наук, професор (Україна, Київ)

Відповідальний редактор: Мордоус І. О., кандидат педагогічних наук, доцент (Україна, Київ)

Редакційна колегія:

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України (Україна, Київ)

Андрушкевич Ф., доктор педагогічних наук, професор (Польща, Ополе)

Базалук О.О., доктор філософських наук, професор (Китай, Маомінг)

Бобрицька В. І., доктор педагогічних наук, професор (Україна, Київ)

Бондаренко В. Д., доктор філософських наук, професор (Україна, Київ)

Вашкевич В. М., доктор філософських наук, професор (Україна, Київ)

Вернидуб Р. М., доктор філософських наук, професор (Україна, Київ)

Воронкова В. Г., доктор філософських наук, професор (Україна, Запоріжжя)

Гавриленко Т. Л., доктор педагогічних наук, професор (Україна, Чернігів)

Гаврілова Л. Г., доктор педагогічних наук, професор (Україна, Київ)

Добродум О. В., доктор філософських наук, професор (Україна, Київ)

Доній Н. Є., доктор філософських наук, професор (Україна, Чернігів)

Кивлюк О. П., доктор філософських наук, професор (Україна, Київ)

Костюк Ю. С., кандидат педагогічних наук, доцент (Україна, Київ)

Кухар Л. О., кандидат педагогічних наук (Україна, Київ)

Луценко І. О., доктор педагогічних наук, професор (Україна, Київ)

Матусевич Т. В., кандидат філософських наук (Україна, Київ)

Мезарос К.М., доктор філософії, доцент кафедри філософії та комунікацій (Румунія, Тімішоар)

Мордоус І. О., кандидат педагогічних наук, доцент (Україна, Київ)

Мудрецка І., доктор педагогічних наук, професор (Польща, Ополе)

Олексенко Р. І., доктор філософських наук, професор (Україна, Мелітополь)

Олефіренко Т. О., кандидат педагогічних наук, професор (Україна, Київ)

Пронтенко К. В., доктор педагогічних наук, доцент (Україна, Житомир)

Путров С. Ю., доктор філософських наук, професор (Україна, Київ)

Рідей Н. М., доктор педагогічних наук, професор (Україна, Київ)

Савенкова Л. В., кандидат педагогічних наук, доцент (Україна, Київ)

Самчук З.Ф., доктор філософських наук, старший науковий співробітник, (Україна, Київ)

Свириденко Д. Б., доктор філософських наук, професор (Україна, Київ)

Слабко В. М., доктор педагогічних наук, доцент (Україна, Київ)

Сущенко Л. П., доктор педагогічних наук, професор (Україна, Київ)

Терепищій С. О., доктор філософських наук, доцент (Україна, Київ)

Франчук В. М., доктор педагогічних наук, доцент (Україна, Київ)

Цзоу Ч., кандидат філософських наук, доцент (Китай, Маомін)

Чорноморець Ю. П., доктор філософських наук, професор (Україна, Київ)

Шиндаулова Р., доктор філософських наук, доцент (Казахстан, Алмати)

Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем сучасної освіти і науки в умовах полікультурного глобалізаційного суспільства. Основні рубрики охоплюють всі освітні галузі (науки про освіту; філософія освіти; освітні вимірювання; дошкільна, початкова, середня, професійна, вища освіта, менеджмент освітньої діяльності тощо).

ОСВІТНІЙ ДИСКУРС : ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ / Голов. ред. О. П. Кивлюк. – Київ : ТОВ «Науково-інформаційне агентство «Наука-технології-інформація», 2022. – Випуск 39 (1-3). – 122 с.

**NATIONAL PEDAGOGICAL
DRAGOMANOV UNIVERSITY**

**EDUCATIONAL
DISCOURSE:
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS**

VOLUME 39 (1-3)

**KYIV
2022**

ISSN print 2522-9699; ISSN online 2616-5007

EDUCATIONAL DISCOURSE: collection of scientific papers

/The publication was founded in 2017 year/

Certificate of printed mass media's state re-registration:

Series KB № 24357-14197 IIP from February 24th, 2020

The publication is included in the list of scientific publications: Category "B" on **Pedagogy** and **Philosophy** (order of the Ministry of Education and Science No. 1643 dated December 28, 2019)

Printed by decision

Academic Council of National Pedagogical Dragomanov University

(protocol № 10 from April 28, 2022)

Honored Chief Editor: Andrushchenko V. P., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, Acad. of NAPS Ukraine (Ukraine, Kyiv)

Chief Editor: Kyvliuk O. P., Doctor of Philosophical Sciences, Professor, (Ukraine, Kyiv)

Responsible Editor: Mordous I. O., PhD in Pedagogy, Associate Professor (Ukraine, Kyiv)

Editorial board:

Viktor Andrushchenko, Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Corresponding Member of NASU, Acad. Of NAPSU (Ukraine, Kyiv)

Fabian Andrushkevych, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Poland, Opole)

Oleg Bazaluk, Doctor of Philosophical Sciences, Profess (Maoming, China)

Valentyna Bobrytska, Doctor, Professor (Ukraine, Kyiv)

Viktor Bondarenko, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Viktor Vashkevych, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Roman Vernydub, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Valentyna Voronkova, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Zaporizhzhia)

Tatiana Havrylenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine, Chernihiv)

Liudmyla Gavrilo, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Olha Dobrodum, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Nataliia Donii, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Chernihiv)

Olga Kyvliuk, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Yuliia Kostiuk, PhD in Pedagogy, Associate Professor (Ukraine, Kyiv)

Liudmyla Kukhar, PhD in Pedagogy, Associate Professor (Ukraine, Kyiv)

Iryna Lutsenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Tatiana Matusevych, PhD in Philosophy, Associate Professor (Ukraine, Kyiv)

Claudiu Mesaros, PhD in Philosophy, Associate Professor (Romania, Timisoara)

Iryna Mordous, PhD in Pedagogy, Associate Professor (Ukraine, Kyiv)

Irena Mudretska, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Poland, Opole)

Roman Oleksenko, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Melitopol)

Taras Olefirenko, PhD in Pedagogy, Professor (Ukraine, Kyiv)

Konstantyn Prontenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ukraine, Zhytomyr)

Sergii Putrov, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Nataliia Ridei, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Liudmyla Savenkova, PhD in Pedagogy, Associate Professor (Ukraine, Kyiv)

Zoreslav Samchuk, Doctor of Philosophical Sciences (Ukraine, Kyiv)

Denys Svyrydenko, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Volodymyr Slabko, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ukraine, Kyiv)

Liudmyla Sushchenko, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Sergii Terepyshchy, Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor (Ukraine, Kyiv)

Vasyl Franchuk, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ukraine, Kyiv)

Chenzhan Zou, PhD in Philosophy, Associate Professor (China, Maomin)

Yuriy Chernomorets, Doctor of Philosophical Sciences, Professor (Ukraine, Kyiv)

Raushan Shyndaulova, Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor (Kazakhstan, Almaty)

The collections' concept is based on a multifaceted scientific coverage of the problems of modern education and science in terms of multicultural globalizational society. The main headings cover all educational areas (sciences about education; Philosophy of education; Educational measurements; Pre-school, primary, secondary, vocational, higher education, management of educational activities, etc.).

EDUCATIONAL DISCOURSE : COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS / Chief Editor O. P. Kyvliuk. – Kyiv : LLC “Scientific Information Agency “Science-technologies-information”, 2022. – Volume 39 (1-3). – 122 p.

© Editorial board, 2022
© Authors of articles, 2022
© National Pedagogical Dragomanov University, 2022
© LLC “Scientific Information Agency “Science-technologies-information”, 2022

ЗМІСТ

ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Євтух В. Б.	Феномен університету в освітньому просторі: традиції перед сучасними викликами	7
Voronkova V. Nikitenko V. Vasyl'chuk G.	European paradigm of socially responsible governance as conditions for exiting the COVID-19 pandemic crisis	26
Гончарова О. О.	Темпоральні розриви в навчальному процесі в сучасній Україні: до питання нових викликів в умовах війни	36
Кивлюк О. П. Задорожна О. М. Мордоус І. О.	Відповідальне громадянство у понятійно-категоріальному полі філософія права	53
Новосад М. Г. Білоус С. І. Терешкун О. Ф. Борисевич Л. В.	Руйнування культурної спадщини України умовах війни як проблема: філософський культурологічний аспект	62
Куриляк В. В.	Становлення системи охорони здоров'я в сполучених штатах Америки (1800-1850-ті роки)	77
Новіков Б. В. Богачев Р. М. Бубон Т. В.	Творча діяльність як засіб самореалізації особистості у суспільстві	84
Руденко Т. П. Костроміна Г. М. Бабіна С. І.	Розвиток творчого потенціалу студентів в умовах реформування сучасної вищої освіти: соціально-філософський аналіз	90

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Цибулько О. С. Ірхіна Ю. В.	Становлення глобальної системи вищої освіти: виклики інформаційної цивілізації	100
--------------------------------	--	-----

РЕЛІГІЄЗНАВЧІ СТУДІЇ

Шарко Є. А.	Роль релігії в суспільних процесах за М. П. Драгомановим	108
-------------	--	-----

CONTENT

PHILOSOPHICAL CONCEPTS: HISTORY AND MODERNITY

Volodymyr Yevtukh	The phenomenon of the university in the educational space: traditions before contemporary challenges	7
Valentyna Voronkova Vitalina Nikitenko Gennadiy Vasyl'chuk	European paradigm of socially responsible governance as conditions for exiting the COVID-19 pandemic crisis	26
Olena Honcharova	Temporal gaps in the educational process in modern Ukraine: to the question of new challenges in war conditions	36
Olga Kyvliuk Olha Zadorozhna Iryna Mordous	Responsible citizenship in the conceptual and categorical framework of the philosophy of law	53
Maria Novosad Svitlana Bilous Oksana Tereshkun Lilia Borysevych Valentyna Kuryliak	The destruction of Ukraine's cultural heritage at war as a problem: a philosophical and cultural perspective	62
Boris Novikov Roman Bogachev Tetiana Bubon	Establishment of the healthcare system in the united states of America (1800-1850 s)	77
Boris Novikov Roman Bogachev Tetiana Bubon	Creative activity as a means of self-realization of personality in society	84
Tamara Rudenko Hanna Kostromina Svitlana Babina	Development of creative potential of students in the conditions of reformation of modern higher education: social-philosophical analysis	90

PEDAGOGY OF HIGH SCHOOL

Olga Tsybulko Juliana Irkhina	Establishment of the global higher education system: challenges of information civilization	100
--	---	------------

RELIGIOUS INNOVATIVE STUDIES

Yevhenii Sharko	The role of religion in social processes by Mykhailo Dragomanov	108
------------------------	---	------------

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

DOI 10.33930/ed.2019.5007.39(1-3)-9

УДК 101+378

СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

ESTABLISHMENT OF THE GLOBAL HIGHER EDUCATION SYSTEM:
CHALLENGES OF INFORMATION CIVILIZATIONО. С. Цибулько
Ю. В. Ірхіна

Актуальність теми дослідження. Сьогодні у стадії формування знаходиться глобальна система освіти. У багатьох країнах світу створено на неурядовій основі кілька десятків університетів та відділень університетів, що належать до глобальної системи освіти. Слово "глобальна" вказує на цілі цієї системи освіти - готувати спеціалістів найвищої кваліфікації для вирішення глобальних проблем. Водночас ця назва відображає і інший бік: можливість використання цієї системи як деякої еталонної оцінки рівня освіти для будь-якої країни світу відповідно до Декларації ООН про права людини на освіту.

Постановка проблеми. Сучасний світовий освітній простір знаходиться у стадії становлення, національні освітні системи мають принципові відмінності та власний багатовіковий досвід освіти та виховання. Разом з тим, процес становлення глобальної системи вищої освіти є незворотнім, а отже, за своєю сутністю є пошуком компромісів та адекватними відповідями на виклики сучасної інформаційної цивілізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями реформування освітньої галузі, особливо під впливом сучасних тенденцій, як-от: глобалізація, інтегративні процеси, займалися такі українські вчені як: В. Кремень, О. Ковальова, О. Лучанінова. еред зарубіжних дослідників означеною проблемою займалися М. Елброу, П. Скотт та Р. Хенві.

Постановка завдання. На процес становлення глобальної системи вищої освіти впливає велика кількість зовнішніх факторів. Метою статті є аналіз системних впливів на становлення глобальної системи вищої освіти та їх особливостей.

Виклад основного матеріалу. Глобальна система освіти задумана як система, яка не вступає в жодні протиріччя

Urgency of the research. Today the global education system is being formed. In many countries around the world, several universities and departments of universities belonging to the global education system have been established on a non-governmental basis. The word "global" indicates the purpose of this education system to train highly qualified specialists to solve global problems. At the same time, this name reflects another side: the possibility of using this system as a reference assessment of the level of education for any country in the world in accordance with the UN Declaration of Human Rights in Education.

Target setting. The modern world educational space is in the process of formation, national educational systems have fundamental differences and their own centuries-old experience of education and upbringing. At the same time, the process of formation of the global system of higher education is irreversible, and therefore, in essence, is a search for compromises and adequate responses to the challenges of modern information civilization.

Actual scientific researches and issues analysis. Issues of reforming the education sector, especially under the influence of modern trends, such as globalization, integrative processes, dealt with such Ukrainian scientists as: V. Kremen, O. Kovaleva, O. Luchaninova. Among foreign researchers, M. Elbrow, P. Scott, and R. Henvey dealt with this problem.

The research objective. The process of formation of the global higher education system is influenced by a large number of external factors. The aim of the article is to analyze the systemic influences on the formation of the global system of higher education and their features.

The statement of basic materials. The global education system is conceived as a system that does not contradict any existing education

з існуючими системами освіти – американською, європейською, українською та ін.; вона не має жодних перетинів із ними. Глобальна система освіти є всесвітньою неурядовою системою. Вона не входить у жодні конфлікти з освітніми асоціаціями. Глобальна система освіти орієнтується насамперед на залучення у її орбіту видатних особистостей світу у сфері науки, освіти, культури, мистецтва.

Висновки. Отже, у статті розглянуті тенденції сучасної інформаційної цивілізації, а саме: глобалізаційні процеси, інтернаціоналізація освіти, інтеграція та цифровізація, мобільність та комунікація, крос-культурна грамотність як пріоритет культурних універсалій, відіграють значну та системоутворюючу роль у становленні глобальної системи вищої освіти. Перспективними дослідженнями у даному контексті виглядають дослідження взаємодії національних та загальносвітових тенденцій у формуванні нової освітньої парадигми.

Ключові слова: інтернаціоналізація, глобалізація, глобальна система вищої освіти, інформаційна цивілізація.

systems in the United States, Europe, Ukraine, etc.; it has no intersections with them. The global education system is a global non-governmental system. It does not enter into any conflicts with educational associations. The global education system focuses primarily on attracting to its orbit prominent figures in the world in the field of science, education, culture, art.

Conclusions. Thus, the article examines the trends of modern information civilization, namely: globalization processes, internationalization of education, integration and digitalization, mobility and communication, cross-cultural literacy as a priority of cultural universals, which play a significant and systemic role in the global higher education system. Promising research in this context is the study of the interaction of national and global trends in the formation of a new educational paradigm.

Keywords: internationalization, globalization, global system of higher education, information civilization.

Актуальність теми дослідження. На думку низки вчених, зокрема й вітчизняних, ми є свідками нового, вищого етапу інтернаціоналізації світової економіки, який отримав назву глобалізації. Глобалізація - це взаємодія держав, народів, етносів, соціальних спільностей у єдиній системі відносин на планетарному рівні. Основою глобалізації є настільки інтенсивна інформатизація, що вона дає поштовх для виникнення інформаційного гіперпростору, тобто інфосфери.

Наприкінці 90-х років ХХ століття глобалізація набула своєї зрілої стадії. Цей процес почався в 60-х роках завдяки бурхливому суспільному розвитку, що мало наслідком науково-технічну революцію. Тією чи іншою мірою глобалізація торкнулася як культурної, так і економічної сфери життя сучасного суспільства.

Англійський вчений Пітер Скотт (за редакцією якого вийшла в Лондоні 1998 року книга "Глобалізація вищої освіти"), виступаючи на конференції Асоціації європейських університетів в Іспанії 1999 року, закликав чітко розмежовувати поняття "інтернаціоналізація" та "глобалізація" [10]. Університет завжди був інститутом міжнародним (хоч і не такою мірою, як сьогодні), але ніколи не був глобальним. "Сучасний університет - продукт національної держави", підкреслює П. Скотт, а глобалізація заперечує національну державу [10, с. 111].

На міжнародному Форумі-2000, що пройшов у Празі, розглядалася і тема "Роль освіти і науки в процесі світової глобалізації". Ректор Університету ООН у Токіо Ганс ван Гінкель показав, що на завдання університетів та сферу освіти загалом впливають три пов'язані з глобалізацією фактори - скорочення відстаней та спрощення зв'язку між об'єктами, лібералізація ринків та прискорення економічного розвитку, уніфікація культури та формування єдиної світової культури [4, с. 8].

П. Скотт на цьому форумі зазначив, що глобалізація пов'язана з ризиком для сфери освіти та науки, що не поступається за своїми масштабами можливим позитивним наслідкам, і пояснив це чотирма моментами:

- 1) глобалізація породжує низку проблем для освіти та науки у зв'язку з появою нових засобів негайного зв'язку;
- 2) глобалізація - це нова гра з новими правилами, тоді як університети

продовжують залишатися переважно національними інститутами, хоча їхня інформація носить часто міжнародний характер;

3) традиційні освітні та наукові організації змушені протистояти викликам новостворених інститутів, що не вписуються в усталену ієрархічну структуру, а нове розуміння компетенцій не завжди базується на академічних знаннях та академічній освіті;

4) глобалізацію супроводжують величезні зміни в освітньому процесі, і у зв'язку з цим відбувається певна компрометація спеціалізованих освітніх інститутів [4, с. 8].

На думку експертів, сьогодні у стадії формування знаходиться глобальна система освіти. У багатьох країнах світу створено на неурядовій основі кілька десятків університетів та відділень університетів, що належать до глобальної системи освіти. Слово "глобальна" вказує на цілі цієї системи освіти - готувати спеціалістів найвищої кваліфікації для вирішення глобальних проблем. Водночас ця назва відображає і інший бік: можливість використання цієї системи як деякої еталонної оцінки рівня освіти для будь-якої країни світу відповідно до Декларації ООН про права людини на освіту.

Постановка проблеми. Сучасний світовий освітній простір знаходиться у стадії становлення, національні освітні системи мають принципові відмінності та власний багатовіковий досвід освіти та виховання. Разом з тим, процес становлення глобальної системи вищої освіти є незворотнім, а отже, за своєю сутністю є пошуком компромісів та адекватними відповідями на виклики сучасної інформаційної цивілізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями реформування освітньої галузі, особливо під впливом сучасних тенденцій, як-от: глобалізація, інтегративні процеси, займалися такі українські вчені як: В. Кремень, О. Ковальова, О. Лучанінова. При цьому, особливо слід відмітити внесок Ольги Лучанінової, яка визначила особливості четвертого виміру освітньо-виховних парадигм вищої освіти в умовах глобалізаційних викликів. Значний фактологічний матеріал міститься у збірці матеріалів щодо цифровізації освітнього простору ЄС, що видана під редакцією Л. Мальон.

Серед зарубіжних дослідників означеною проблемою займалися М. Елброу, П. Скотт та Р. Хенві. Разом з тим бракує дослідницького матеріалу щодо системних впливів на становлення глобальної системи вищої освіти та їх особливостей.

Постановка завдання. На процес становлення глобальної системи вищої освіти впливає велика кількість зовнішніх факторів. Метою статті є аналіз системних впливів на становлення глобальної системи вищої освіти та їх особливостей.

Виклад основного матеріалу. Глобальна система освіти задумана як система, яка не вступає в жодні протиріччя з існуючими системами освіти - американською, європейською, українською та ін.; вона не має жодних перетинів із ними. Глобальна система освіти є всесвітньою неурядовою системою. Вона не входить у жодні конфлікти з освітніми асоціаціями. Глобальна система освіти орієнтується насамперед на залучення у її орбіту видатних особистостей світу у сфері науки, освіти, культури, мистецтва. Кожна видатна особистість має право брати участь і навіть створювати свої іменні освітні структури у глобальній системі освіти.

Безперечно, глобалізація стимулює економічне зростання, сприяє обміну новими технологіями і цим сприяє прогресу. Проте, поруч із безперечними перевагами, глобалізація містить у собі серйозні негативні компоненти. Це насамперед небезпека нав'язування єдиної моделі розвитку для багатьох країн без урахування їхньої національної специфіки. Крім того, країни, що розвиваються, часом не в змозі пристосуватися до умов глобалізації через нерозвиненість своїх економічних і правових систем, а тому ризикують опинитися на узбіччі світового господарства. Зрештою, відкритість та взаємодія окремих держав сприяють широкому поширенню локальних економічних криз.

Протистояння прихильників глобалізації та її супротивників торкнулося і сфери освіти. Неоднозначна оцінка цього явища - природний наслідок його складності, що особливо виразно виявляється саме в освіті, де кожна новація так чи інакше

відбивається на світогляді тисяч людей. Прибічники ідеї глобалізації висувають вельми гідні цілі нової освітньої парадигми: подолання розладу між людиною та природою, що загрожує екологічною катастрофою; цілісний погляд на людину як на мікрокосм, найповніше задоволення її духовних потреб; зближення культур та цивілізацій, налагодження контактів та взаєморозуміння між ними; адаптація людини до умов соціального середовища, що безперервно змінюється.

Для досягнення цих цілей прихильники глобалізації пропонують переглянути пріоритети національних систем освіти, зробити їх більш відкритими для співпраці та орієнтуватися не тільки і не стільки на засвоєння знань, а скоріше на формування цілісної картини світу, що передбачає вміння мислити глобально, не замикаючись у вузьких національних чи ідеологічних рамках [8, с. 164].

Саме такий наднаціональний підхід до освіти не сприймають супротивники освітньої глобалізації. Вони висловлюють побоювання за долю національних традицій та менталітету кожного народу, припускаючи, що глобальна освіта здатна призвести до нівелювання цих цінностей [9, с. 184]. Антиглобалісти вважають, що холістський підхід до вивчення світу і людини в ньому може завдати удару усталеним уявленням і відкинути частину позитивного досвіду, накопиченого традиційною освітою.

Проте тенденція до інтернаціоналізації та глобалізації у світі посилюється. Деякі дослідники, серед яких особливо виділяється Мартін Елброу, звертають увагу на те, що процес глобалізації переростає сьогодні в процес "світоцілісного уявлення" [6, с. 119]. На його думку, світова соціальна система не може розглядатися лише як похідна від світового ринку та міжнародних відносин. У ній помалу починають діяти всі загальносвітові структури та взаємозв'язки: політичні, культурні, комунікаційні та ін.

Не можна не відзначити, що поряд з інтеграційними тенденціями у світі зберігається і дезінтеграція (партикуляризм), спроби реалізовувати свої інтереси, відкидаючи співробітництво та партнерство. Співробітництво країн між собою, їх інтеграція у світове співтовариство можуть бути утруднені через різні політичні причини. Так, ще кілька десятиліть тому у таких країнах як Україна та Німеччина про інтеграційні тенденції на державному рівні не могло бути й мови. Але об'єднанню країн сприяють не лише економічна та дипломатична взаємодія. Не менш важливим є й те, що дослідники називають "спонтанною народною дипломатією": зв'язки між державами на рівні окремих людей, груп та організацій без втручання державних структур: партнерство міст-побратимів, культурні ініціативи та ін. [1, с. 149].

Слід, на наш погляд, відзначити, що ефективним засобом підвищення інтелектуального рівня людини та розвитку її творчих здібностей стають нові інформаційні технології. Ця особливість нових інформаційних технологій дає деяким дослідникам підстави стверджувати, що "сьогодні суспільство стоїть на порозі нового етапу інтелектуальної революції, революції, що відбудеться у ментальній сфері" [3, с. 25]. Інфосфера революційним чином впливає на сучасну освіту, різко активізує інтеграційні процеси у цій галузі. Знання, інформація стають основним матеріалом міжнародних обмінів. Інформаційні технології поступово змінюють механізми мислення, отже, і сутність процесу освіти, та її організацію. Нам здається, що сучасна освіта постала перед вибором: як із найбільшою користю розпорядитися величезними можливостями, які відкриває новий етап у формуванні світової інфосфери. Цей вибір - імпульс для об'єднання зусиль світової освітньої спільноти.

Навіть у своїй початковій стадії сучасна інфосфера має значні масштаби. При цьому розміщення основних її елементів поки що дуже нерівномірне. Здебільшого вони зосереджені у Європі, США, Японії. У технологічно розвинених країнах телекомунікації стали найважливішим компонентом господарства. Так, їхня частка в основному капіталі всього господарства досягла 5,4% у Франції, 5,6% у ФРН, 8,4% у США. У цю сферу країни цієї групи вкладають від 4 до 6 відсотків від усіх інвестицій в економіку [5, с. 7].

Значна частина цього потенціалу орієнтована на обслуговування освіти і науки. Обсяги світового ринку інформаційних технологій неухильно зростають. Швидко розвиваються і телекомунікаційні мережі: телефонні на 5-6% на рік, передачі даних - на 20-25%, локальні - на 50%. Провідні світові комп'ютерні мережі успішно

використовуються і у освітніх проектах [5, с. 14].

Цифровізація європейських країн знайшла відображення і у звіті “Формування цифрового майбутнього Європи”, 2020 р. [7]. Глобальною ціллю постає цифрова економіка, сталий розвиток, демократизація всіх сфер життя.

На думку О. Лучанінової, “створення та ефективне функціонування єдиного освітнього інформаційного середовища надає підготовці фахівців тієї нової якості, яка робить її сучасною, що відповідає потребам та перспективам науково-технологічного розвитку в умовах інформаційної цивілізації та економіки знань” [4, с. 7].

Щодо України, то тут розвиток нових інформаційних технологій стримується низкою об’єктивних труднощів:

- невідповідність викладачів до освоєння цих технологій;
- фінансові проблеми у сфері освіти;
- низький рівень оснащення освітніх закладів сучасною оргтехнікою;
- інерційність у викладанні традиційних курсів.

Концепція інформатизації вищої освіти України передбачає низку заходів, необхідних для інформаційної інтеграції вітчизняної вищої школи у світову систему вищої освіти. Серед них:

- міжнародні обміни освіти;
- вивчення та використання світового досвіду інформатизації вищої школи;
- вироблення стратегії наукової та освітньої міжнародної співпраці ЗВО з використанням нових інформаційних технологій;
- забезпечення самостійності ЗВО у визначенні напрямків та у змістовній частині міждержавних інформаційних зв’язків.

Важливою передумовою глобалізації світової освіти та інтеграційних процесів, що відбуваються у системі, є, на наш погляд, загальне зростання мобільності населення світу і, зокрема, Європи.

Активне переміщення людей не може не спричинити перегляду змісту освіти, що має забезпечувати різноманітні потреби у знаннях, інформації, враховуючи як національну специфіку, так і глобальні тенденції.

Не зважаючи на бурхливий розвиток телекомунікацій в освіті, як і раніше, істотна роль у зближенні освітніх систем і культур різних країн належить академічній мобільності. Спрямування українських студентів на навчання за кордон або, навпаки, прийом до вітчизняного ЗВО студентів-іноземців залишається важливим елементом освітньої політики як для постіндустріальних держав Заходу, так і для країн, що розвиваються.

Аналіз прогнозів, запропонованих соціологами та культурологами, дозволяє припустити, що визначальним початком у культурі майбутнього стануть взаємини людей [9]. Освіта, знання набудуть провідної ролі, статус освічених людей підвищиться, оскільки основним видом людської діяльності стане створення, обробка та передача інформації.

З початку 50-х років ХХ століття у сфері накопичення, обробки, передачі та використання інформації відбуваються зміни, значення яких важко переоцінити. Електроніфікація комунікаційних засобів дозволила за лічені секунди передавати інформацію до будь-якої точки світу. Досягнутий якісно новий рівень інформаційних процесів сприяє і експансії культурних цінностей. Ця масифікація та уніфікація культурних стереотипів є найважливішою складовою нового “метакультурного періоду економічного розвитку”. Підвищення значущості інформаційних процесів спричинило перетворення Західної Європи, США та Японії на культурно-економічні центри завдяки тому, що ці країни є лідерами в галузі інформаційних технологій. З тієї ж причини ці регіони беруть найактивнішу участь у процесах інтернаціоналізації та глобалізації, оскільки вони мають найбільші можливості для впливу і, водночас, для сприйняття інформації ззовні. Втім, і для інших держав процес інтернаціоналізації має не менше значення, оскільки прогрес та розвиток можливі лише завдяки співпраці та спілкуванню.

Безсумнівно, спілкування з іншими народами передбачає зіткнення з чужою культурою і потребує адекватного відгуку на неї. Діалог культур може бути заснований на культурних універсалиях, що розділяються тією чи іншою мірою всіма народами. В. Кремінь називає цей феномен “загальнозначними цінностями” і наполягає на тому, що вони повинні бути захищені [2]. Втім, у тій самій роботі він зазначає, що склад загальнозначимих цінностей може змінюватись і підкреслює їхню внутрішню суперечливість: з одного боку - стійкість, з іншого - внутрішню гнучкість. Так чи інакше, основна властивість культурних універсалий (або загальнозначимих цінностей) полягає в тому, що вони однаково сприймаються більшістю народів і тому можуть вважатися основою для інтернаціоналізації, а надалі і інтеграції сучасного суспільства.

Проте, однією з найважливіших умов інтернаціоналізації є пріоритет культурних універсалий над різноманітністю культур. У роботах низки вітчизняних та зарубіжних дослідників це явище отримало назву “крос-культурної грамотності”. Тільки крос-культурна грамотність суб'єктів у суспільному розвитку здатна забезпечити діалог культур та на цій основі - їх продуктивну взаємодію. Проте ті ж учені визнають, що досягнути чужу культуру, визнати культурні універсали, а головне - їхнє верховенство над різноманітністю культур (і над своїм власним світорозумінням) - завдання дуже нелегке. За словами американського дослідника Р.Хенві, “за мільйони років еволюція зробила з людини істоту, якій нелегко визнає єдність із собі подібними” [8, с. 164].

О. Лучанінова зауважила: “По суті один із сенсів поняття культури і, що цікаво, генетично вихідний, збігається з ідеєю освіти. А ідея освіти - це ідея культивування, обробки людини, створення для людини певних твердих умов, що забезпечують її розвиток та перетворення у культурну істоту” [4, с. 7].

Сучасні тенденції та темпи суспільно-економічного розвитку змушують нас змінювати свій погляд на інші культури, вивчати їх та прагнути взаємодії. Р.Хенві виділяє чотири рівні крос-культурної грамотності [8, с. 165]. На першому рівні відбувається знайомство з найбільш виразними та яскравими особливостями чужої культури. На цьому рівні людина може лише відзначити для себе той факт, що дана нація має ті чи інші риси, їй та її рідній культурі не властиві, а тому такі риси вражають людину своєю оригінальністю. Звичайно, подібна констатація, яка заснована на інформації, отриманій з журналів, фільмів, з власних туристичних поїздок, не може вважатися вагомою передумовою інтернаціоналізації і є лише азами крос-культурної грамотності. Продовжуючи розуміння чужої культури, людина неминує стикається з глибшими і найчастіше прихованими від поверхового погляду особливостями. Спочатку вони шокують і здаються безглуздими завдяки своїй несхожості зі звичними стереотипами, проте пізніше приходиться інтелектуальне розуміння культури і перегляд початкових оцінок - це період, коли людині вдається вже не просто помітити, дізнатися, але й якоюсь мірою обґрунтувати, виправдати те, що раніше лише здавалося екзотикою і ставило в глухий кут. Це і є третій рівень крос-культурної грамотності за Р. Хенві, і саме він є “оптимальною практичною метою” [8, с. 165]. Втім, є ще й четвертий рівень, який, на думку автора теорії є цілком досяжним. Це стадія сприйняття чужої культури очима її носія, коли всі прояви цієї культури здаються природними та зрозумілими. Однак у цьому питанні дозволимо собі не погодитись з Р.Хенві. На наш погляд, повністю перейнятися чужою культурою можна лише через занурення у неї, проживши серед носіїв цієї культури, в іншій країні багато років. Але чи не стане у такому випадку чужою своя, рідна культура? А чи можна говорити про крос-культурну грамотність, якщо власну культуру людина не відчуває як таку? З іншого боку, нам видається вірною думка вченого про те, що третій рівень є “гідною метою” і крос-культурна грамотність третього рівня цілком може бути причиною і однією з рушійних сил процесу інтернаціоналізації.

О. Ковальова так формулює соціокультурні принципи освіти: розвиток особистості можливий лише у культурному середовищі; свобода культурного самовизначення особистості; спільна діяльність учнів та педагога [1, с. 148].

Модель глобальної освіти, запропонована Р.Хенві, далеко не єдина. Вона добре узгоджується з моделлю Дж. Боткіна, заснованої на переході від інтуїтивного пристосування до світу, властивого традиційній освіті, до свідомого передбачення та

розвитку почуття причетності. Під причетністю розуміється здатність до емпатії, взаєморозуміння та співпраці.

Хоча термін “крос-культурна грамотність” з’явився лише кілька десятиліть тому, думка про спільність людства, про необхідність взаємного вивчення та поваги між народами присутня у працях вітчизняних учених вже у ХІХ – на початку ХХ століть. Українські філософи, мислителі та педагоги наголошували на потребі спілкування, на духовній природі зв’язку окремої людини з усім людством, на розумінні людини частиною світу. Не можна не помітити глибокого взаємозв’язку між поглядами кращих представників вітчизняної філософської та педагогічної думки про цілісність світу як культурного простору з основними ідеями, покладеними в основу концепції глобальної освіти.

Висновки. Отже, розглянуті тенденції сучасної інформаційної цивілізації, а саме: глобалізаційні процеси, інтернаціоналізація освіти, інтеграція та цифровізація, мобільність та комунікація, крос-культурна грамотність як пріоритет культурних універсалій, відіграють значну та системоутворюючу роль у становленні глобальної системи вищої освіти.

Перспективними дослідженнями у даному контексті виглядають дослідження взаємодії національних та загальносвітових тенденцій у формуванні нової освітньої парадигми.

Список використаних джерел

1. Ковальова, О 2020, ‘Проблемні питання ідентифікації наукової освіти в українській педагогічній науці’, *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*, Вип. 2, с. 144-151. Available from: <[https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2\(25\)-144-151](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2(25)-144-151)>. [28 Грудень 2021].
2. Кремень, В 2003, ‘Освітня політика у контексті соціал-демократичних цінностей’, *Освіта*, № 54 (5071), с. 2.
3. Лучанінова, О 2021, ‘Освіта в умовах глобалізаційних викликів: проблеми та перспективи навчання’, *Сучасна освіта: методологія, теорія, практика: матеріали ІV всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю)*, (18 березня 2021), Приватна установа “Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут “Бейт-Хана”, Дніпро: Акцент ІІІ, с. 24-26.
4. Лучанінова, О 2021, ‘Четвертий вимір освітньо-виховних парадигм вищої освіти в умовах глобалізаційних викликів’, *Вчені записки кафедри документознавства та інформаційної діяльності (КДІД) НМетАУ: зб. наук праць*, Вип. ІІІ, Д.: НМетАУ, с.6-11.
5. Мальон, Л 2021, На шляху до єдиного цифрового ринку ЄС: Телекомунікації, ГО “Український центр європейської політики”, 33 с. Available from: <https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/ucerp_report_telecom_1.06.2021.pdf>. [29 Грудень 2021].
6. Albrow, М 1996, *The Global Age: state and society beyond modernity*, *Stanford University Press*, 256 p.
7. *Communication “Shaping Europe’s Digital Future”*. Available from: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf>. [29 Грудень 2021].
8. Hanvey, RG 1982, ‘An Attainable Global Perspective’, *Theory Into Practice*, Vol. 21, № 3, pp. 162-167. Available from: <<https://www.jstor.org/stable/1476762>>. [28 December 2021].
9. Kuzmenko, H & Bratus, I & Kovalova, O & Halchenko, M, 2022, ‘Implementing open science technology in educational activities of the UNESCO Centre “Junior academy of sciences of Ukraine”’, *International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol. 22, No. 1, pp. 183-188. Available from: <http://paper.ijcsns.org/07_book/202201/20220125.pdf>. [28 December 2021].
10. Scott, P 1998, *Massification, Internationalization and Globalization. The Globalization of Higher Education: Monograph. The Society for Research into Higher Education, Open University Press: Buckingham*, pp. 108-129.

References

1. Kovalova, O 2020, ‘Problemni pytannia identyfikatsii naukovoї osvity v ukrainiskii pedahohichnii nauzi (Problematic issues of identification of scientific education in Ukrainian pedagogical science)’, *Pedahohichni innovatsii: ideї, realii, perspektyvy*, Vyp. 2, s. 144-151. Available from: <[https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2\(25\)-144-151](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2020-2(25)-144-151)>. [28 Hruden 2021].

2. Kremen, V 2003, 'Osvitnia polityka u konteksti sotsial-demokratychnykh tsinnosti (Educational policy in the context of social democratic values)', *Osvita*, № 54 (5071), с. 2.
3. Luchaninova, O 2021, 'Osvita v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv: problemy ta perspektyvy navchannia (Education in the context of globalization challenges: problems and prospects of learning)', *Suchasna osvita: metodolohiia, teoriia, praktyka: materialy IV vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (z mizhnarodnoiu uchastiu)*, (18 bereznia 2021), Pryvatna ustanova "Mizhnarodnyi humanitarno-pedahohichniy instytut "Beit-Khana", Dnipro: *Aktsent PP*, s. 24-26.
4. Luchaninova, O 2021, 'Chetvertyi vymir osvitno-vykhovnykh paradyhm vyshchoi osvity v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv (The fourth dimension of educational paradigms of higher education in the context of globalization challenges)', *Vcheni zapysky kafedry dokumentoznavstva ta informatsiinoi diialnosti (KDID)NMetAU: zb. nauk prats, Vyp. III, D.: NMetAu*, s.6-11.
5. Malon, L 2021, Na shliakhu do yedynoho tsyfrovoho rynku YeS: Telekomunikatsii (Towards an EU Digital Single Market: Telecommunications), *HO "Ukrainskyi tsentr yevropeiskoi polityky"*, 33 s. Available from: https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/ucep_report_telecom_1.06.2021.pdf. [29 Hruden 2021].
6. Albrow, M 1996, The Global Age: state and society beyond modernity, *Stanford University Press*, 256 p.
7. *Communication "Shaping Europe's Digital Future"*. Available from: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf. [29 Hruden 2021].
8. Hanvey, RG 1982, 'An Attainable Global Perspective', *Theory Into Practice*, Vol. 21, № 3, pp. 162-167. Available from: <https://www.jstor.org/stable/1476762>. [28 December 2021].
9. Kuzmenko, H & Bratus, I & Kovalova, O & Halchenko, M, 2022, 'Implementing open science technology in educational activities of the UNESCO Centre "Junior academy of sciences of Ukraine"', *International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol. 22, No. 1, pp. 183-188. Available from: http://paper.ijcsns.org/07_book/202201/20220125.pdf. [28 December 2021].
10. Scott, P 1998, Massification, Intenationalization and Globalization. The Globalization of Higher Education: Monograph. The Society for Research into Higher Education, Open University Press: *Buckingham*, pp. 108-129.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Бабіна Світлана Іванівна	кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії, Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського” (Київ, Україна) <i>E-mail</i> : babina.svet@ukr.net <i>ORCID</i> : 0000-0002-7825-3628
Білоус Світлана Іванівна	кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна) <i>E-mail</i> : sbilous7@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0002-3681-2540
Богачев Роман Михайлович	кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського” (Київ, Україна) <i>E-mail</i> : wbox2021@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0003-1926-608X
Борисевич Ліля Василівна	заслужений працівник культури, доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна) <i>E-mail</i> : liliyaborisevich@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0001-8899-2670
Бубон Тетяна Володимирівна	викладач кафедри філософії, Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського” (Київ, Україна) <i>E-mail</i> : titanka77@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0001-6427-4180
Васильчук Геннадій Миколайович	доктор історичних наук, професор, проректор з наукової роботи, Запорізький національний університет (Запоріжжя, Україна) <i>E-mail</i> : historyhena@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0003-3023-6682
Воронкова Валентина Григорівна	доктор філософських наук, професор, Академік академії наук вищої освіти України, завідувач кафедри менеджменту організацій та управління проектами, Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потєбні Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна) <i>E-mail</i> : valentinavoronkova236@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0003-4361-1701
Гончарова Олена Олександрівна	кандидат філософських наук, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна) <i>E-mail</i> : hamisek@ukr.net , <i>ORCID</i> : 0000-0001-5405-7991
Євтух Володимир Борисович	доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, декан Соціально-правового факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна) <i>E-mail</i> : yevtukh@ukr.net <i>ORCID</i> : 0000-0003-2746-2283
Ірхіна Юліана Валентинівна	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри західних і східних мов та методики їх навчання, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (Одеса, Україна) <i>E-mail</i> : irhinajuliana@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0002-9884-4732
Задорожна Ольга Миколаївна	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна) <i>E-mail</i> : olg_zador@ukr.net <i>ORCID</i> : 0000-0002-7451-1685
Кивлюк Ольга Петрівна	доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, іноземних мов та соціальногуманітарних дисциплін, Київський інститут інтелектуальної власності та права Національного університету “Одеська юридична академія” (Київ, Україна) <i>E-mail</i> : panyolga@ukr.net <i>ORCID</i> : 0000-0002-7900-9299

AUTHORS

Svitlana Babina	PhD in Philosophy, Senior Lecturer of the Department of Philosophy, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute" (Kyiv, Ukraine) <i>E-mail</i> : babina.svet@ukr.net <i>ORCID</i> : 0000-0002-7825-3628
Svitlana Bilous	PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Philosophy, Sociology and Religious Studies, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ivano-Frankivsk, Ukraine) <i>E-mail</i> : sbilous7@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0002-3681-2540
Roman Bogachev	PhD in Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Philosophy, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute" (Kyiv, Ukraine) <i>E-mail</i> : wbox2021@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0003-1926-608X
Lilia Borysevych	Honored Worker of Culture, Associate Professor of Philosophy, Sociology and Religious Studies, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ivano-Frankivsk, Ukraine) <i>E-mail</i> : liliaborisevich@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0001-8899-2670
Tetiana Bubon	Lecturer of the Department of Philosophy, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute" (Kyiv, Ukraine) <i>E-mail</i> : titanka77@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0001-6427-4180
Hennadii Vasylchuk	Doctor of Historical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Affairs of Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine) <i>E-mail</i> : historyhena@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0003-3023-6682
Valentyna Voronkova	Doctor of Philosophy (D.Sc.), Professor, Academician of the Academy of Higher Education of Ukraine, Head of the Department of Management of Organizations and Project Management, Engineering educational and scientific Institute named after Y.M. Potebnya of Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine) <i>E-mail</i> : valentinavoronkova236@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0003-4361-1701
Olena Honcharova	PhD in Philosophy, Senior Lecturer of the Department of Social Sciences and Humanities, Mykolayiv National Agrarian University (Mykolayiv, Ukraine) <i>E-mail</i> : hamisek@ukr.net, <i>ORCID</i> : 0000-0001-5405-7991
Volodymyr Yevtukh	Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine, Dean of the Faculty of Social and Law Studies of the National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), <i>E-mail</i> : yevtukh@ukr.net, <i>ORCID</i> : 0000-0003-2746-2283
Juliana Irkhina	PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of Western and Oriental Languages and Methods of Teaching, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky (Odessa, Ukraine) <i>E-mail</i> : irhinajuliana@gmail.com <i>ORCID</i> : 0000-0002-9884-4732
Olha Zadorozhna	PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of UNESCO Department of Scientific Education, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine) <i>E-mail</i> : olg_zador@ukr.net <i>ORCID</i> : 0000-0002-7451-1685
Olga Kyvliuk	Doctor of Philosophical Sciences, Professor, Head of the Department of Philosophy, Foreign Languages and Social Sciences and Humanities, Kyiv Institute of Intellectual Property and Law of the National University "Odessa Law Academy" (Kyiv, Ukraine) <i>E-mail</i> : panyolga@ukr.net <i>ORCID</i> : 0000-0002-7900-9299

**ІНДЕКСУВАННЯ ВИДАННЯ
“ОСВІТНІЙ ДИСКУРС: ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ”**

Наукове видання

ОСВІТНІЙ ДИСКУРС: збірник наукових праць

Випуск 39(1-3), 2022

Scientific edition

EDUCATIONAL DISCOURSE: collection of scientific papers

Volume 39(1-3), 2022

Шеф-редактор: В. П. Андрущенко
Головний редактор: О. П. Кивлюк
Відповідальний редактор: І. О. Мордоус

Співзасновники:
ТОВ “Науково-інформаційне агентство “Наука-технології-інформація”
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Підписано до друку 06 травня 2022 р.
Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 12. Наклад 300 пр. Зам. № 54

Друк:
ФОП Корзун Д.Ю.
21027, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
тел.: (0432) 69-67-69, 603-000, (096) 97-30-934, (093) 89-13-852
e-mail: tvory2009@gmail.com
<http://www.tvoru.com.ua>